

Eindverslag verkenner

april 2026

Colofon

Opdrachtgever:

Griffie

Rapport gegevens

Rapport:

Eindverslag verkenner

Opsteller:

Eric ter Keurs

Versie:

1

Datum:

14 april 2026

Gemeente Dantumadiel
Postbus 22
9104 ZG Damwâld
Tel. (0519) 71 70 00
info@dantumadiel.frl
www.dantumadiel.frl

Inhoud

1. Inleiding	4
2. Kaders	5
3. De relatie gemeenteraad-college	6
4. De mogelijke meerderheidscoalitie	7
5. Conclusie en advies	8
5.1 Doorstart huidige coalitie	8
5.2 Alternatief scenario	8
6. Dossiers voor de komende periode	9
7. Afsluitend	10

1. Inleiding

De gemeenteraadsverkiezingen in Dantumadiel 2026 hebben een resultaat opgeleverd dat ertoe heeft geleid dat Gemeentebelangen Dantumadiel de grootste partij is geworden. Niet in zetels, wel in stemmen. GBD heeft daarop een verkenner aangezocht, in persoon van ondergetekende, om te bezien welke coalitie voor de komende vier jaar mogelijk en wenselijk is.

Recapitulerend: behaalde zetels: GBD 4, Sociaal Links 4, CDA 3, CU 2, BBB 2, FNP 1, SGP 1. Totaal 17.

De eerste aanzet is door partijen gegeven in het duidingsdebat van 24 maart. Vervolgens zijn gesprekken gevoerd met alle zeven in de nieuwe raad vertegenwoordigde politieke partijen op 30 maart, 31 maart en 1 april. Ter voorbereiding daarop is aan partijen een lijst met onderwerpen gestuurd die in de gesprekken aan de orde zouden komen.

De gesprekken zijn gevoerd door ondergetekende, daarbij op deskundige en prettige wijze ondersteund door uw griffier.

Op basis van hetgeen partijen naar voren hebben gebracht in de gesprekken is onderstaand advies tot stand gekomen.

2. Kaders

Mij is verzocht een coalitie te willen verkennen die recht doet aan drie elementen:

- Stabiel
- Meerderheidscollege
- Dat recht doet aan de uitslag van de verkiezingen.

Stabiel wordt door de verschillende partijen verschillend benaderd. Rode lijn is bij de meeste partijen wel dat er een coalitie moet komen die - met zoveel mogelijk comfort voor een ieder - de vier jaar uit kan zitten en daarbij belangrijke dossiers tot een goed einde brengen of ten minste daarin belangrijke knopen door te hakken.

Stabiel betekent ook dat deskundigheid en ervaring een rol spelen. Dat wil zeggen dat een ploeg van geheel nieuwe wethouders door nagenoeg alle partijen niet als wenselijk wordt gezien. Mede omdat er dit jaar ook een nieuwe burgemeester en nieuwe gemeentesecretaris komen. Enige continuïteit in wethouderschap is dus wenselijk.

Stabiel betekent ook dat er de afdoende en de juiste chemie is tussen collegeleden en coalitiefracties.

Een meerderheidscollege: bij 17 raadsleden ligt die bij minimaal 9 zetels. Een minderheidscollege wordt door niemand voorgestaan. Als het dan gaat om een meerderheidscollege, geven de meeste partijen aan dat 9 een wat wankel basis is, en 10 of 11 zetels voor de coalitie wenselijker. Wat ook niet onverstandig is. Gedoogvarianten worden door geen enkele partij ingebracht of ondersteund, en wil ik dan ook buiten beschouwing laten.

Recht doen aan de uitslagen van de verkiezingen: alleen verliezers bij elkaar zetten zou wellicht opvallend zijn. Dus een winnende partij (of meerdere) zou zeker onderdeel van de coalitie mogen uitmaken. Recht doen aan de uitslag kun je echter ook lezen als: een meerderheid van de raad moet als coalitie achter het te vormen college kunnen staan. Beide visies spelen in onderstaand advies een rol.

3. De relatie gemeenteraad-college

Naast een verkenningronde over welke coalitie de meest wenselijke is, is mij ook gevraagd bij partijen op te halen op welke wijze de relatie tussen college en raad kan worden vormgegeven. Allereerst zit dit in onze bestuurlijke ethiek: democratie is immers niet de dictatuur van de meerderheid. De oppositie van vandaag kan maar zo de coalitie van morgen zijn; uiteindelijk hebben we elkaar allemaal nodig.

Maar de ethiek kan wel hulp gebruiken. Daartoe zijn diverse instrumenten beschikbaar, zoals het raadsakkoord, of een raadsagenda.

Partijen zijn nagenoeg eensluidend in het standpunt dat het raadsakkoord van de afgelopen periode niet optimaal heeft gewerkt.

Wellicht verdient het dan ook aanbeveling de komende vier jaar met een raadsagenda te gaan werken, naast en aanvullend op een stevig coalitieakkoord. Daar is bij partijen draagvlak voor. Ook omdat alle partijen, groot en klein, dan de kans krijgen voor de partij in kwestie belangrijke dossiers op de agenda te krijgen.

Door meerdere partijen is verder aangegeven dat het coalitieakkoord meer uitwerking verdient dan in vorige periode is gebeurd. De ervaring heeft geleerd dat te algemene formuleringen kunnen leiden (en zullen leiden) tot interpretatieverschillen waar dat opportuun is; duidelijke afspraken aan de voorkant voorkomen ongelukken tijdens de rit. En kunnen daarmee bijdragen aan stabiliteit en het gewenste comfort dat door meerdere partijen als belangrijk is benoemd.

Dus, qua structurele afspraken, is mijn advies, gelet op inbreng partijen: ontwerp een raadsagenda voor de komende vier jaren met inbreng van alle partijen; zorg bij het daarnaast op te stellen coalitieakkoord voor eenduidige afspraken en meer uitwerking op thema's en posities.

In dit kader is het ook goed stil te staan bij de portefeuilles die aan de burgemeester worden toebedeeld. Daar zit nu nog een politieke portefeuille tussen; dat is minder wenselijk voor een goed politiek debat. Ook omdat ik in onderstaand tot het voorstel kom het college uit te breiden tot vier wethouders, is het beleggen van een politieke portefeuille bij de burgemeester in de volgende periode minder opportuun.

4. De mogelijke meerderheidscoalitie

Er zijn in de verkennende gesprekken diverse opties langs gekomen. Twee daarvan wil ik hier aan u voorleggen omdat beide het meest genoemd zijn, en beide qua zetelaantallen zouden kunnen.

Allereerst: de partijen die het huidige coalitie zitten – Sociaal Links, GBD, CDA – hebben op zich een meerderheid behouden, en kijkend naar de resultaten van vier jaar geleden ook stemmen en zetels gewonnen. Dus dit is een variant die zeker in ogenschouw moet worden genomen. De drie partijen in kwestie hebben aangegeven onder voorwaarden deze variant te willen beschouwen.

Een variant op doorgang van de huidige coalitie is: een vierde partij toevoegen, zodat er zowel in de coalitie als in het college nieuw bloed en daarmee nieuwe chemie kan komen.

In dat verband zijn door partijen zowel CU als FNP genoemd. BBB wordt door de meeste partijen de kans gegund zich te ontwikkelen en bewijzen, vooreerst in de gemeenteraad.

Het maximum aantal wethouders voor uw Gemeente is 3,4, wat betekent dat als er een vierde wethouder bij komt deze 0.5 formatie zal zijn. Met bijbehorend takenpakket.

Een verbreding van het college kan leiden tot nieuw elan, en nieuwe dynamiek wat het openbaar bestuur ten goede kan komen. Een keuze dan tussen enerzijds stabiliteit en anderzijds vernieuwing. Een verbreding van de basis van de coalitie.

Daarnaast is door een aantal partijen een andere optie naar voren gebracht, te weten: Sociaal Links, CDA, CU, FNP. Een variant waarvoor op voorhand het draagvlak ook niet ontbreekt.

5. Conclusie en advies

5.1 Doorstart huidige coalitie

Probeer allereerst te bezien - middels een informateur - of een doorstart van de huidige coalitie mogelijk is, bij voorkeur aangevuld met een vierde partij. Mijn advies is, gelet op het verleden en omdat de partij enige malen genoemd is, de FNP hierbij als eerste te betrekken.

Waarom deze variant op 1:

- a. omdat het recht doet aan ervaring, rust naar buiten toe, meerderheid en uitslag van de verkiezingen. Ook kijkend naar de komst van een nieuwe burgemeester en nieuwe gemeentesecretaris is continuïteit wenselijk.
- b. Omdat de drie partijen alle drie deze variant onder voorwaarden bespreekbaar achten. Partijen hebben een gedeelde verantwoordelijkheid deze voorwaarden een plek te geven.
- c. Omdat verbreding van de coalitie de stabiliteit kan bevorderen en kan zorgen voor nieuw elan, nieuwe chemie, en nieuwe dynamiek.

5.2 Alternatief scenario

Komen de partijen hier niet uit, dan resteert optie 2: een coalitie zonder GBD. Mocht doorstart van de huidige coalitie, ook niet met verbreding met een vierde partij, niet haalbaar blijken te zijn dan kan een nieuwe verkenning worden gehouden. Mij is echter in deze verkenning al gebleken dat er voor partijen een haalbaar alternatief bestaat. Te weten: Sociaal Links, CDA, CU en FNP. Een coalitie met een basis van 10 zetels. Een nieuwe verkenning zou dan ook redelijkerwijs achterwege kunnen blijven. Mocht het komen tot deze optie, dan ligt het initiatief tot het aanwijzen van een informateur conform mores bij Sociaal Links. Maar zover is het gelet op de inbreng in de gesprekken nu nog niet.

6. Dossiers voor de komende periode

Tot slot: mij is gevraagd een inventarisatie te maken van de belangrijkste dossiers die partijen genoemd hebben welke de komende periode aandacht behoeven.

Ik wil mij hier beperken tot dossiers die door meerdere partijen zijn genoemd:

- Rondweg De Westereen. Elementen die hierbij genoemd zijn: zorgvuldigheid van tracé verkenning, werken aan lokaal draagvlak, reservering afdoende middelen;
- Financiële stabiliteit. Het bewaken van afdoende financiële reserves om onverhoopte tegenslagen in de toekomst op te kunnen vangen;
- Rust in de ambtelijke organisatie en de formatie op orde brengen;
- Onderhoud scholen; geen zwaar politiek onderwerp, maar het geld moet wel worden gevoteerd;
- Woningbouw opgave; waarbij discussie kan zijn over voor wie en waar; ook creatieve oplossingen zijn genoemd; de noodzaak wordt breed gevoeld;
- Eventuele komst AZC; opvang asielzoekers; relevant is hier dat de Spreidingswet niet van tafel is, en de gemeente dus op een formele en bestuurlijke verantwoordelijkheid kan worden aangesproken.

7. Afsluitend

Ik heb met bovenstaande gepoogd u een stap verder te brengen in het zoeken naar een coalitie gebaseerd op de geschetste uitgangspunten. Mijn dank voor het in mij gestelde vertrouwen, en ik spreek graag de hoop uit dat ik met dit verslag recht heb gedaan aan de inbreng van de zeven politieke partijen vertegenwoordigd in het parlement van Dantumadiel.

Mijn grote dank aan u allen voor de eerlijke en open gesprekken, en zeker ook mijn dank richting uw griffier die mij in deze taak ruimhartig heeft ondersteund.

Ik wens u bijzonder veel succes met het vervolg!

Eric ter Keurs,
Leeuwarden, 11 april 2026